

Wrocław, dnia 19.04.2022

Dr hab. Paweł Kowalik, prof. UEW
Kat. Finansów Przedsiębiorstw i Finansów Publicznych
Wydział Ekonomii i Finansów
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Ul. Komandorska 118/120
53-345 Wrocław

Recenzja
pracy doktorskiej mgr inż. Krzysztofa Drgasa
pt. „Źródła finansowania rozwoju cyfryzacji samorządów w latach
2007-2020 w Wielkopolsce”

Wprowadzenie

Podstawą sporządzenia recenzji jest pismo z dnia 21 lutego 2022 r. dr hab. Arnolda Bernaciaka, prof. WSB, Przewodniczącego Rady Akademickiej Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu. Recenzowana praca została przygotowana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Wiesławy Przybylskiej-Kapuścińskiej.

Opracowując recenzję rozprawy posłużyłem się – zgodnie z art. 13.1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 – głównie następującymi kryteriami oceny:

- oryginalności rozwiązania problemu naukowego,
- wykazania ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w danej dyscyplinie naukowej – w tym przypadku ekonomia i finanse,
- umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez kandydata.

W przedstawionej do recenzji rozprawie doktorskiej Autor podjął się realizacji ambitnego, interesującego, aktualnego i pożytecznego, zarówno dla teorii, jak i praktyki zadania naukowo-badawczego.

Proces cyfryzacji w Polsce cały czas trwa. Coraz więcej spraw administracyjnych można załatwić drogą internetową za pośrednictwem profilu zaufanego. Niestety w wielu

miejsowościach cyfryzacja przebiega bardzo wolno, a pandemia COVID-19 obnażyła lukę cyfrową w wielu samorządach, które z dnia na dzień musiały zdalnie obsłużyć potrzeby mieszkańców. Dlatego jeszcze raz podkreślę, że tematyka cyfryzacji w samorządach jest niezwykle ważna i aktualna.

Cel, hipotezy i metody badawcze

W pracy sformułowano dwie hipotezy badawcze (s. 9):

- Wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania warunkuje dynamizację rozwoju procesu cyfryzacji Jednostek Samorządu Terytorialnego
- Doświadczenie w wykorzystaniu funduszy z perspektywy 2007-2013 determinowało poziom absorpcji funduszy z perspektywy 2014-2020.

Ponadto w pracy Autor sformułował następujący cel główny rozprawy (s. 9): „ocena rozwoju i dynamiki procesów cyfryzacji w JST województwa wielkopolskiego w latach 2007-2020 wraz z oceną skali finansowania.

Dodatkowo sformułowano 5 pytań badawczych (s. 8-9), oraz 5 celów szczegółowych przyporządkowanych do poszczególnych pytań badawczych (s. 9).

Akceptuję sformułowany w rozprawie główny cel badania i cele szczegółowe oraz sformułowane hipotezy badawcze wynikające z celów jakie postawił przed sobą w rozprawie Doktorant.

Ocena strony formalnej

Recenzowana rozprawa doktorska stanowi studium teoretyczno-empiryczne. Składa się ze wstępu, 5 rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisów: schematów, tabel, wykresów i map oraz załącznika. Rozdziały stanowią spójną całość.

Rozdział 1 i 2 stanowią teoretyczne wprowadzenie do kolejnych rozdziałów empirycznych. Rozdział 1 został poświęcony teoretycznym podstawom ustroju samorządowego, jego finansowaniu a także koncepcją zarządzania w samorządach lokalnych. W rozdziale 2 zaprezentowano ewolucję działań instytucjonalnych na rzecz cyfryzacji instytucji publicznych w Polsce i Unii Europejskiej. Rozdział 3 został poświęcony identyfikacji i systematyzacji czynników mających wpływ na rozwój cyfryzacji JST. Rozdział 4 to z kolei statystyczna diagnoza i ocena skali wykorzystania środków finansowych przeznaczonych na rozwój cyfryzacji przez JST. Rozdział ten kończy się wnioskami.

Natomiast Rozdział 5 to badanie jakościowe polegające na przygotowaniu, we współpracy z pracownikami JST, zestawu pytań, poszerzenie próby badawczej w celu weryfikacji wag poszczególnych czynników. W rozdziale tym przedstawiono również badanie pierwotne. Na podstawie analizy jakościowej przedstawiono wnioski dotyczące procesu wnioskowania o środki unijne oraz zaproponowano rekomendacje odnośnie przyszłych działań JST w zakresie cyfryzacji.

Całość ilustrowana jest 18 schematami, 44 tabelami, 17 wykresami i 1 mapą, które wzbogacają rozważania i są prawidłowo umiejscowione w tekście. Dodatkowo w pracy znajduje się załącznik w postaci zestawu pytań użytych w wywiadzie.

Struktura, zawartość i kompletność rozdziałów oraz ich kolejność jest prawidłowa. Język pracy jest poprawny, aczkolwiek Autor nie ustrzegł się błędów. Technika pisania pracy, tabele, rysunki, wzory (z drobnymi uwagami wskazanymi w uwagach), przypisy źródłowe, spisy literatury, tabel, wykresów są zgodne z przyjętymi standardami.

Do napisania pracy autor wykorzystał 45 pozycji zwartych, 61 artykułów, 14 aktów prawnych oraz 45 innych źródeł

Ocena strony merytorycznej i metodologicznej

W recenzowanej rozprawie doktorskiej analizie naukowej poddano w szczególności jeden z obszarów dotyczących finansów sektora samorządowego w Polsce, a mianowicie jego cyfryzację. Praca ta posiada znaczny walor poznawczy i uwzględnia aktualne regulacje prawne. Autor wykazał się dobrą znajomością zagadnień poruszonych w pracy o czym świadczy wiele jej fragmentów.

W recenzowanej pracy dobrze przeprowadzono badania literaturowe dla pełnego zrealizowania celu pracy (tj. odpowiedniość, różnorodność, rodzaj i zakres źródeł literaturowych, odwołania do literatury w języku polskim i językach obcych, aktualność).

We wstępie pracy Autor bardzo dobrze określił metody badawcze, które zastosował w pracy. Oceniam, że przyjęte metody badawcze są prawidłowe.

W zakończeniach rozdziału 4 i 5 Autor przygotował dobrze wnioski z przeprowadzonych analiz. Również zakończenie zawiera odpowiedzi na pytania badawcze postawione we wstępie.

Uwagi

Zadaniem recenzenta jest nie tylko wskazanie zalet, ale również zgłaszanie uwag i sugestii (mogących mieć charakter dyskusyjny, lub do wykorzystania w dalszej pracy naukowej), mających na celu podniesienie jakości opracowania.

W zakresie merytorycznym zgłaszam następujące uwagi:

- Pewną ułomnością pracy jest brak szerszego, krajowego a nawet międzynarodowego tła – Autor zawęził rozważania jedynie do uwarunkowań występujących w Polsce, a badanie dotyczy tylko jednego województwa.
- W pracy autor, jak sam pisze (s. 8) „postanowił zmierzyć się z problemem badawczym związanym z niedostatecznym rozpoznaniem aspektów ekonomiczno-finansowych cyfryzacji JST przy wykorzystaniu środków unijnych” – natomiast tytuł pracy brzmi: *Źródła finansowania rozwoju cyfryzacji samorządów ...*. Uważam, że zawartość pracy sugeruje np. tytuł: *Finansowanie rozwoju cyfryzacji samorządów z wykorzystaniem środków unijnych ...*
- Dość skromnie potraktowany teoretyczny aspekt źródeł finansowania w JST, m.in. wkład własny jednostki do projektu unijnego. Brakuje mi źródeł dochodów własnych z podziałem na gminy, powiaty i województwa nawet w formie tabelarycznej. W szczególności, że tytuł rozprawy zaczyna się „Źródła finansowania...”
- Szkoda, że Autorowi nie udało się dowiedzieć dlaczego tylko 10% wszystkich projektów w okresie 2007-2020 dotyczyło cyfryzacji i czy dla innych województw odsetek ten był podobny – dałoby to pełniejszy i porównywalny obraz finansowania cyfryzacji z wykorzystaniem środków unijnych.
- Szkoda, że Autor nie napisał dlaczego pominął zmienną liczbę e-usług (s. 127).

W zakresie formalnym zgłaszam następujące uwagi:

- Brak streszczenia w j. angielskim.
- Brak inicjału imienia w cytowaniach autorów w tekście (np.: Według Panejko (s. 15), Marek oraz Leoński (s. 27) lub stosowanie całych imion (np. na s. 36 Max Weber) – uważam, że powinno być z inicjałem imienia lub jednorodnie w całej pracy bez imion.
- S. 32 – błąd. Na dochody ... powinno być Dochody...
- S. 32 – autor wymienia źródła dochodów własnych gminy a są to dochody własne województwa.

- S. 33 – autor pisze „w 2016 r. dochody ogółem wyniosły...” – nie sprecyzował jednak czyje są to dochody. Należy domyślać się, że województwa.
- W tytule rozdziału 2 użyłbym pełnej nazwy a nie skrótu UE.
- S. 74 – na schemacie 11 zostanie przedstawiona – powinno być na schemacie 11 została przedstawiona.
- Przypis 186 chyba jest błędny, ponieważ dotyczy Konstytucji a fragment nie zawiera pojęcia Konstytucja.
- W niektórych źródłach Internetowych brakuje daty dostępu (np. przypis 201).
- S. 87 – według KE Polska jest dopiero na 23 miejscu (na 28 państw) w Unii – obecnie jest 27 państw. W związku z czym w tekście powinien być wskazany rok, którego informacja dotyczy.
- S. 95 – brak dostępu do Internetu... przedstawia się następująco. – jest kropka a poniżej jest tabela więc powinno być: przedstawia tabela 7 lub tabela poniżej.
- S. 104 – Autor pisze „z danych²⁴⁵ wynika, że ...” – ale z jakich/kogo danych?
- S. 104 – więcej osób z wykształceniem wyższych – powinno być wykształceniem wyższym.
- Rażą puste miejsca na niektórych kartkach (np. s. 74, 85, 88, 108, 130, 142, 162) – można było tak dopasować schematy, tabele, wykresy, żeby wiele tych pustych miejsc uniknąć.
- S. 166 – Autor pisze „co potwierdzają wyniki przeprowadzonej analizy (por. rozdział 4.4.4).” – niestety takiego rozdziału nie znalazłem w tekście.

Konkluzja

Podsumowując, pragnę stwierdzić, że pomimo wskazanych uchybień, praca doktorska mgr inż. Krzysztofa Drgasa pt. *Źródła finansowania rozwoju cyfryzacji samorządów w latach 2007-2020 w Wielkopolsce* spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w art. 13, ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz uzasadnia nadanie Panu Krzysztofowi Drgas stopnia doktora w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomii i finansów.

Doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną w zakresie ekonomii i finansów, umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej, krytycznej oceny analizowanych zjawisk, a przedłożona rozprawa stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego

odnoszącego się do określenia efektywności środków unijnych w procesie cyfryzacji samorządów.

Na tej podstawie występuję do Rady Akademickiej Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu o jej przyjęcie jako pracy z dziedziny nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia i finanse i wnioskuję o jej dopuszczenie do publicznej obrony.

Dr hab. Paweł Kowalik, prof. UEW